

PRYZNAĆ (95) *vb pf*

a jasne.

inf przyznać (38). ◇ *fut* 1 sg przyznám (2). ◇ 2 sg przyznász (6). ◇ 3 sg przyzná (9). ◇ 2 pl przyznácie (2). ◇ 3 pl przyznają (2). ◇ 2 du przyznáta (1) *PaprPan* D2. ◇ *praet* 1 sg m przyználem (1). ◇ 2 sg m -ś, -eś przyznął (3). ◇ 3 sg m przyznął (9). *f* przyznała (1). *n* przyznało (1). ◇ 3 pl m pers przyznali (3). ◇ *imp* 2 sg przyznáj (2). ◇ 2 pl przyznájcie (3). ◇ *con* 2 sg m przyznąłbyś (1). ◇ 3 sg m by przyznął (3). ◇ 2 pl m pers byście przyznali (1). ◇ 3 pl m pers by przyznali (2). ◇ *impers* [może przyznać się w funkcji biernej] *fut* przyzná się (1). ◇ *praet* przyznało się (1). ◇ *part praet act* przyznáwszy (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVIII w.

1. Wyrazić zdanie (83) :

a. *W odniesieniu do tego, co ktoś twierdzi: uznać za prawdziwe, potwierdzić* [w tym: *co* (24)] (26) :
Przedwieczny Oćiec: co y Photynianom przyznać nie trudno. Przedwieczny Syn. *LatHar* 378.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: *to* (9); *iż, że*] (12): przyznąłbyś to w.m. iż then kogo to/ thák bárzo miłowály biaległowy/ był chłopem nikczemnym *GórnDworz* N, Y4; Cefarz [...] przyznawłzy iż [Sylenus] prawdę powieda/ kazał go wolno puścić. *RejZwierc* 168v. *Cf Frazę.*

Fraza: »przyzna (a. musi przyznać) każdy *itp.*« [w tym: *mi* (16), *co, to* (20), *iż, że* (9)] (21): Prywatá nie miewála v cnych przodkow mieyfcá. MVfi to káždy przyznać nic nie ieft lepszego *MycPrz* I A2v; *WierKróc* Av; Ale mi tho przyznatá obá s Ciceronem/ Wierzę żełcie y w niebie tám fłycháli o nim [M. Żółkiewskim]/ Iáka mądra wymowá z iego głowy płynie *PaprPan* D2; AZali sam nie przyznasz krom pochlebftwá wżego/ Poyrzawłzy ná osobę tego Zawáckiego/ Ze z onych wżytkich Grekow [...] Nie był ták żaden męzny y ták vrodziwy *PaprPan* P; ZNác że fie iáko żywo pocźciwie rządžili/ A ich fpráwy pocźciwe w ten ich kray wpráwiły/ Y dziś nie odmieniáią przyzna mi tho káždy *PaprPan* P3v, D3, E4v, F, Bb4v; *Oczko* A2v, 5; *NiemObr* 59, 175; Prżeto mułifz ty byś niechćiał przyznać mi to iż tu ieft wielka fławola *GórnRozm* B3; *ActReg* 169; *LatHar* +7v, 381; *WysKaz* 14; Bom proftak nie Poětá co mi przyznasz tufzę. *CzahTr* A4v, D, H2v.

Szereg: »przyznać i potwirdzić« (1): foremny tho fpořob ieft zátrefnowánia/ kiedi człowiek przyznawłzy ono/ y potwirdziwłzy czo kto powiedział/ ináczey wyłóży/ niż on rozumiał ktho rzekł. *GórnDworz* Q5v.

b. *Stwierdzić coś w odniesieniu do własnej osoby* [co] (9) :

przyznać komu (1): gdybyście mi to z fercá przyznać [...] chćieli: iż Páná y Bogá fwego Chryftuřá miłuećie *SkarKazSej* 671a.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: *to* (3); *iż, że*] (5): przyznay to z wefelem żeś vřzedł sídeł śmierći *CzechEp* 85; *ActReg* 57; Przyznam ia to rad/ że kiedy fie dobrze á wczás nágotuiemy: tedy znácznie zá pomocá Bożá oyczyźnie fłuzymy. *VotSzl* C3v; *CiekPotr* 74; *SkarKazSej* 671a.

Zwroty: »[co] pod przysięgá przyznać« (1): A kthore Syenko pod przifzyegam fzwam prziznal [...] pyenyadze poflom v.m. [...] oddal. *LibLeg* 11/152.

»[co] przyznać sobie« (1): A ták/ krotko mowíac/ [Żydzi] niewoley tey y ćiemnoći [tj. grzechów] fobie przyznać niechćieli *CzechRozm* 30.

α. Przypisać sobie cechę (2) : Włzakoż gdziebych w czym/ zwłazczá według zdánia stárzfych fwych pochybił/ przyznam rad z pokorą niedostátek swoy. *PowodPr* 85.

Zwrot: »przyznać sam« (1): Lecz nie dziw/ bofmy ludzie: złé z dobrym warstámi Przewiiamy/ przyznać to musimy y lámi. *GosłCast* 35.

c. W odniesieniu do innych podmiotów (48) :

cum A cum inf „być” czym (1): Tobie w ręce łam prawie Bóg tám był brón podał/ Ciebie szrodkiem y z swoim náczyniém być przyznał Którym hárdé chciał krócić *KochJez* A4.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (2); iż, że (3)] (4): *Oczko* 29; Iżeś tedy przyznał/ że tu ieft wielka Wolność/ tedyc ono prawdá/ co dawno powiedziano/ iż w naywiętfzey Wolności/ naywiętfza niewola. *GórnRozm* B2v; Nawet przyznałem to, iż wm do IM P.Kanclerza niemasz zadney przyczyny *ActReg* 170; *OrzJan* 120.

α. Uznać za prawdę wiary [w tym: co (12)] (14) : *SkarJedn* D4v, d8; *NiemObr* 138; bo y przy oftáteczney wieczerzy/ łamánie tego Sákrámentu bez narufzenia Ciála Páńfkiego/ przyznać fię musi. *LatHar* 189; *WujNT* 404; *WysKaz* 14, 19, 37, 39; przyznać też błąd ich [*protestantów*]/ y konfederacją wtwierdzić/ rzecz ieft nieprzyfytowna y niezbożna *PowodPr* 37.

przyznać kogo za kogo (1): ktorými [*wywodami*] nászego Iezufa Chriftufa fkaluią y zá Mefyálzá przyznać niechcą *CzechRozm* 82.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (2); iż, że] (3): iefli to chcecie przyznać/ [...] iż we zborze páńskim/ potrzebne ieft przepowiadánie fłowá Bożego *NiemObr* 34; iż stárzy Arianowie/ áby nie musieli przyznać iż Chriftus nie ieft stworzeniem ále Bogiem: tedy to mieyfce ták fálfzowali [...] *WujNT* 305; *WysKaz* 16.

β. Przypisać cechę, działanie, sprawstwo [w tym: co (26), komu (23)] (27) : *GórnDworz* V4v, Kkv; Ze on [*Mokrski*] wielki porządek v nas wiedzye w Ruśi/ Káždy ktory go fwiadom przyznać mu to musi *PaprPan* L2, M3, N3, Q, X4; Przyznaycie wżytki rodzáie/ Władzą/ y możność wiecznému Iednowłaycy niebiefkiému. *KochPs* 144, 144, 145; *CzechEp* 91; To tylko przypomnieć muszę/ iż X(iądz) K(anonik) nie czuiąc fię/ lice grubego bálwochwálftwá/ swoiey Kátolice przyznał. *NiemObr* 120; *PudłFr* 69; *ActReg* 40, 184; musifz wálzá kró(lewska) M(iłość) przyznać wielkie dobrodzieyftwo páńfkie/ że ná pomoc wálzéy kró(lewskiej) M(iłości) [...] máło nie świat wżyftek pobudzić raczył. *OrzJan* 109; *LatHar* 320, 495; Bo y Zbáwiciel nász moc Bożą złemu Piłatowi w vrzędzie iego przyznał. *SkarKaz* 611b; *CiekPotr* 21.

przyznać co za co, [kogo za kogo] (1): boską moc iemu [*Kościółowi*] przyczytác/ y zá práwy go kościół przyznać mamy. *SkarJedn* 23; [á ludzie zátym chcieli ich [św. *Piotra i Jana*] zá tákowe [*tj. za świętych*] przyznać y chwalić *GilPos* 10].

przyznać kogo kim (1): Synem Bożym/ to ieft Bogiem/ znátury iufz śmiał [*Nataniel*] tego przyznać/ krory [!] myśli iego wiedział *SkarŻyw* 384.

przyznać co jakie (1): co [*prawo wyboru króla*] sobie zobustron ci zacni Polski y Litewski narodowie ([...] oboiemu temu narodowi [...] iako iedney spolny anierozdzielney Rzptey) pozyteczne przyznali *ActReg* 40.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: to (3); iż, że (3), żeby (1)] (4): ktorzy mu [Chrystusowi] tego przyznać niechcą/ żeby on miał być MeŃyafzem onym zdawná oycom záflubionym CzechRozm 164v; Samby to fnađ Vlifes záwŃze przyznał iemu [Mokrskiemu]/ Ze nie miał w fwoim pocżcie nigdy ták męźnego PaprPan L2; NiemObr 69; GrabowSet K.

Szereg: »przyznać i podświadczyć« (1): Ia niewiem/ ktoby mu [księdu kanonikowi] to/ przypátrzywŃy fię Węđzidłu ie⁸⁰ [...] przyznać y dobry^m fumnieniem podświadczyć mogł? CzechEp 19.

γ. Stwierdzić, że coś się do kogoś odnosi [komu] (2) : A Bogu lámemu *infinitum tempus*, niefkończony czás włáfnie należy. Y waźnieyby było *infinituum* niefkończony mowię czás dáć bołtwu [...] niź iy Abráhámowi iuź przelźtemu muśieć przyznać CzechEp 68, 213.

2. Potwierdzić, zatwierdzić, przedłużyć moc prawną [co] (3) : ComCrac 20; pan Viernoss bendzie winien [...] stanęcz w Varssewie v Act Grodzkich a tam [...] sesnacz y poczwierdzicz the vgode [...] a potym tho seznaneye do act [...] ziemskich [...] oczywiscie prziznac ZapWar 1550 nr 2665; ActReg 21; [Długu u pana Chrystofa Espachera za skóry fl. 52, z którego długu jam [żona zmarłego] jeszcze nic nie wzięła, bo go nie chce przyznać. InwMieszcz 1593 nr 289].

3. Dać, nadać, udzielić; agnoscere JanStat; iudicare Cn [kogo, co; komu (5)] (6) : ComCrac 20; Kto wygra, temu panią z klenoty przyznają KochMon 28; o które gránice pozwał przerzeczonego N. iáko Principála/ á was iáko ścienniki: ábyście ftánęli/ y powódtwo temu N. powodowi przyználi SarnStat 462; y nagrodę Mam od niego lámego [Gwizjusza], y od wŃzego woýfká; Ze mi to przyznał, iákom fię przed wielá inych W okrutney [...] bitwie ważył. CiekPotr 63.

przyznać za kogo (1): A Paris z Menelaem bić sie o cię mają, A kto wygra, temu cie za żonę przyznają. KochMon 24.

przyznać czym (1): Także od Brzestia Litewskiego nie mały tract stołu Krolewskiego yszlacheckich dobr [...] odrywac było pocżto co acz Dekretem swym na Seymie walnym Krola Ie⁸⁰M. teraz zmarły przyznał. ActReg 42.

4. Uznać prawomocność czyjegoś stanowiska (3) :

przyznać kogo (1): przyznay Arcybifkupá/ wedle Praw y Prywileiów Koronnych/ któregoś wzgárdził. OrzQuin C4.

przyznać czym od kogo komu (1): ActReg 114 cf Ze zdaniem nawiązującym.

Ze zdaniem dopełnieniowym nawiązującym do dopełnienia dalszego w zdaniu nadrzędnym (2): Cosię tycze H. Legata iesli ma breue od Papieza do Krola Ie⁸⁰M. dobrze ze poiedzie do Dworu [...] tym przyzna się od Papieza ze iest Krolem naszemu Panu [tj. uzna się w imieniu papieża naszego pana (Zygmunta III), za króla], iako się przyznało, gdy tenze [tj. legat] był v maximiliana w Wieluniu. ActReg 114.

Formacje współrdzenne cf 1. ZNAĆ.

Cf PRYZNAN, PRYZNANIE